

Περιεχόμενα

1. ΠΩΣ ΘΑ ΔΙΑΣΩΘΟΥΝ ΟΙ ΣΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΕΣ...	ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ _ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ 04/07/2021 σελ.4,5
2. ΛΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ	ΤΟ ΠΑΡΟΝ 04/07/2021 σελ.4
3. ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ	ΤΟ ΠΑΡΟΝ 04/07/2021 σελ.12

1. ΠΩΣ ΘΑ ΔΙΑΣΩΘΟΥΝ ΟΙ ΣΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΕΣ ΜΕΤΑ ΤΟ 2030

Μέσο: ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ _ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Ημ. Έκδοσης: . . .04/07/2021 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .04/07/2021

Σελίδα: 4



Πώς θα διασωθούν οι σημερινές επικουρικές μετά το 2030

Αναμένεται γαϊτανάκι ρευστοποιήσεων περιουσιακών στοιχείων του e-ΕΦΚΑ προκειμένου να καλύπτει τα ελλείμματα και να αποφευχθεί η μείωση των σημερινών επικουρικών συντάξεων - Διπλάσιες οι συντάξεις το 2050 με το νέο σύστημα



Γης
ΜΑΙΡΗΣ
ΛΑΜΠΙΔΙΤΗ
lampaditim@yahoo.gr

Σ

ε περιπέτειες μπαίνει το σημερινό ταμείο επικουρικής ασφάλισης, το οποίο αναμένεται να ξεκινήσει ένα γαϊτανάκι ρευστοποιήσεων των περιουσιακών του στοιχείων προκειμένου να καλύπτει τα ελλείμματα για να αποφευχθεί η μείωση των σημερινών επικουρικών συντάξεων.

Το επικουρικό ταμείο, αρχίς γενομένης από τους επόμενους μήνες, προβλέπεται να καταγράφει κάθε μήνα έλλειμμα ύψους 50 εκατ. ευρώ και, σύμφωνα με πληροφορίες, θα ζητήσει τη ρευστοποίηση μεριδίων από την περιουσία που διαθέτει στο κοινό κεφάλαιο των ασφαλιστικών οργανισμών, το οποίο διαχειρίζεται η Τράπεζα της Ελλάδος, προκειμένου να πληρώσει τις συντάξεις. Το πρώην ΕΤΕΑΕΠ, που έχει ενταχθεί πλέον στον e-ΕΦΚΑ, έχει στο χαρτοφυλάκιό του άμεσα διαθέσιμα 1,3 δισ. στην ΤτΕ, ενώ η συνολική του περιουσία, κινητή και ακίνητη, ανέρχεται σε 3,1 δισ. ευρώ.

Το καμπανάκι του κινδύνου για τις σημερινές επικουρικές συντάξεις έκρουσε και η Εθνική Αναλογιστική Αρχή στη μελέτη της που συνοδεύει το προωθούμενο νομοσχέδιο με επίκεντρο το νέο επικουρικό ταμείο, το οποίο τέθηκε σε διαβούλευση έως τις 13 Ιουλίου.

Όπως τονίζει η μελέτη, για να διατηρηθούν οι συντάξεις των σημερινών δικαιούχων επικούρησης στο τρέχον επίπεδο του διανεμητικού συστήματος και να μην υποστούν οι ασφαλισμένοι που θα παραμείνουν σε αυτό τις συνέπειες της μετάβασης από το διανεμητικό στο κεφαλαιοποιητικό σύστημα θα έπρεπε να συνεχίσουν να εισέρχονται στο ισχύον σύστημα νέοι ασφαλισμένοι, κάτι που θα σταματήσει να συμβαίνει το 2022. Η απώλεια πόρων αναμένεται να οδηγήσει σε ελλείμματα που θα καλυφθούν από τα περιουσιακά στοιχεία του Ταμείου, όπως προβλέπει ο νόμος. Δηλαδή θα εφαρμοστεί αυτόματα ο μηχανισμός εξισορρόπησης, ο οποίος παλαιότερα επί μνημονίων ονομαζόταν ρήτρα μηδενικού ελλείμματος, που προβλέπει την κάλυψη τυχόν ελλειμμάτων από την περιουσία προκειμένου να μη μειωθούν οι συντάξεις.

Τα αποθεματικά, ωστόσο, όπως επισημαίνουν οι

ειδικοί, θα εξανημιστούν σε 4-5 χρόνια αν συνεχιστεί το γαϊτανάκι των ρευστοποιήσεων. Και η αιμορραγία δεν σταματάει εδώ. Παράλληλα, όπως τονίζει η αναλογιστική αρχή, θα χρειαστεί επιπλέον χρηματοδότηση από τον Προϋπολογισμό -από το 2030 και μετά- η οποία θα αυξάνεται σταδιακά κατά την περίοδο προβολής. Το 2055 θα ανέρχεται σε ποσοστό περίπου 1% του ΑΕΠ και παραμένει τουλάχιστον σε αυτό το επίπεδο και στα επόμενα έτη ως το 2070.

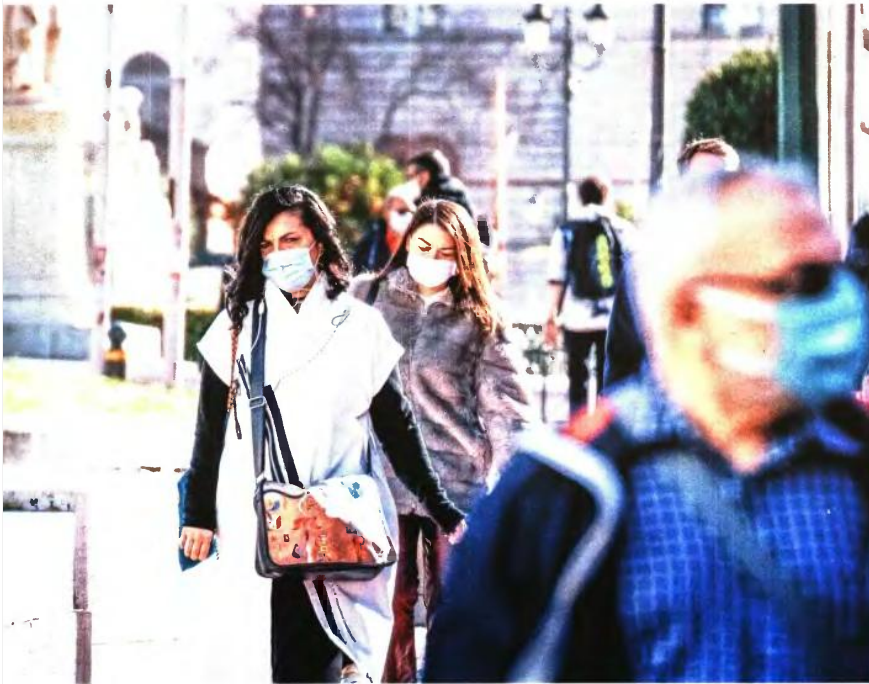
Οι μελλοντικές συντάξεις και το αγκάθι του κόστους μετάβασης

Το σημερινό σύστημα μπορεί να χρειάζεται στήριξη για να μην καταρρεύσει, αλλά το νέο, που θα ονομαστεί Ταμείο Επικούρησης Κεφαλαιοποιητικής Ασφάλισης (ΤΕΚΑ), δημιουργεί προσδοκίες για υψηλότερες επικουρικές συντάξεις.

Στο νέο Ταμείο θα ενταχθούν από την 1/1/2022 οι πρωτοεισερχόμενοι στην αγορά εργασίας από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα. Σε δεύτερη φάση, το 2023, μπορούν να υπάγονται, εφόσον το επιθυμούν, όσοι θα είναι κάτω των 35 ετών, έχουν υποχρεωτική ασφάλιση και συμμετέχουν ήδη στο τρέχον σύστημα επικουρικής σύνταξης. Επιπλέον, μπορούν να υπάγονται από 1/1/2023 όσοι δεν έχουν υποχρεωτική επικουρική ασφάλιση και είναι κάτω των 35 ετών το 2023, καθώς και νεοεισερχόμενοι αυτής της κατηγορίας από το 2023 και στο εξής, εφόσον το επιθυμούν (π.χ. λογιστές, οικονομολόγοι και άλλοι ελεύθεροι επαγγελματίες).

Ένα από τα βασικά κλειδιά που θα κρίνουν την πορεία του νέου Ταμείου είναι πόσο θα ενταχθούν εθελοντικά στο νέο σύστημα. Ο αριθμός των νέων ασφαλισμένων θα επηρεάσει καθοριστικά το λεγόμενο κόστος μετάβασης, που αποτελεί το βασικότερο αγκάθι της επικείμενης μεταρρύθμισης. Η αλλαγή από το ένα σύστημα στο άλλο, που απαιτεί ένα βάθος δεκάδων ετών, θα δημιουργεί σταδιακά ολοένα μεγαλύτερο χρηματοδοτικό κενό, καθώς θα λείπουν οι εισφο-





ρές των νεοεισερχόμενων εργαζομένων, οι οποίες θα πηγαίνουν στους ατομικούς κουμπάρδες.

Η Εθνική Αναλογιστική Αρχή εκτιμά ότι το κόστος μετάβασης θα κυμανθεί μεταξύ 49 και 78 δισ. ευρώ. Στο βασικό σενάριο, με επιτόκιο προεξόφλησης 3,5% και παραδοχή ότι στο νέο σύστημα θα ενταχθεί το 20% των νέων έως 35 ετών που βρίσκονται σήμερα ασφαλισμένοι στο ΕΤΕΑΕΠ, καθώς και το 5% των ελεύθερων επαγγελματιών που δεν έχει σήμερα υποχρεωτική επικουρική ασφάλιση, το κόστος μετάβασης υπολογίζεται σε 56 δισ. ευρώ. Σύμφωνα με τους ειδικούς, όσο λιγότεροι μπουν τόσο θα μειώνεται αντίστοιχα το κόστος μετάβασης, ενώ την ίδια ώρα θα λιγοστεύουν οι πόροι που θα εισέρχονται στο ΤΕΚΑ. Η αναλογιστική μελέτη, πάντως, προβλέπει ότι συν το χρόνο καθώς θα ωριμάζει το σύστημα θα αυξάνεται ο αριθμός των ασφαλισμένων. Έτσι, το ποσοστό κάλυψης των ασφαλισμένων από τη νέα επικουρική θα ξεπεράσει το 50% το 2045 και το 90% το 2065. Το σύστημα προβλέπει σε γενικές γραμμές ότι τα επόμενα χρόνια οι επικουρικές συντάξεις θα σημειώσουν αύξηση έως και 68% λόγω των υψηλών αποδόσεων των επενδύσεων.

Για παράδειγμα, η επικουρική σύνταξη ασφαλισμένου με μισθό 1.000 ευρώ τον μήνα και 40 έτη ασφάλισης που ανέρχεται σε 235 ευρώ μπορεί να φτάσει στα 326 ευρώ (+40%) με βάση την επαγγελματική διαχείριση των κεφαλαίων του ΕΦΚΑ και στα 479 ευρώ (σχεδόν διπλάσια) με βάση τον μέσο όρο των κωρών του ΟΟΣΑ που έχουν τα κεφαλαιοποιητικά συστήματα με τις υψηλότερες αποδόσεις.

Σύμφωνα με τα παραδείγματα που έχει επεξεργαστεί η ΕΑΑ, ασφαλισμένος με 20 χρόνια ασφάλισης και ηλικία 65 ετών με το σημερινό σύστημα το 2050 θα λάβει επικουρική σύνταξη 190 ευρώ. Με το νέο κεφαλαιοποιητικό σύστημα, σύμφωνα με το βασικό σενάριο (πληθωρισμός 2%, πραγματικό επιτόκιο 2%), η σύνταξη θα αυξηθεί κατά 7,9% και θα ανέλθει στα 205 ευρώ. Στην καλύτερη περίπτωση αν οι αποδόσεις φτάσουν στο 4,5%, η σύνταξη θα αυξηθεί κατά 25% και θα διαμορφωθεί στα 238,75 ευρώ.

Μετά από 30 χρόνια ασφάλισης, ο ίδιος 65άρης ασφαλισμένος το 2055 θα πάρει σύνταξη με το κεφαλαιοποιητικό σύστημα (πληθωρισμός 2%) 353,82 ευρώ.

Με 35 χρόνια ασφάλισης, το 2060 η σύνταξη του θα διαμορφωθεί στα 491,33 ευρώ, ενώ με 40 χρόνια ασφάλισης, το 2065, η επικουρική σύνταξη θα ανέρχεται σε 683,50 ευρώ.

Ωστόσο, το σχέδιο νόμου έχει θεσπίσει ασφαλιστικές δικλίδες

Η ΝΕΑ ΣΥΝΤΑΞΗ

Ασφαλισμένος με 30 χρόνια ασφάλισης και ηλικία 65 ετών το 2055 θα πάρει σύνταξη με το κεφαλαιοποιητικό σύστημα (πληθωρισμός 2%) 353,82 ευρώ. Με 35 χρόνια ασφάλισης το 2060 η σύνταξη του θα διαμορφωθεί στα 491,33 ευρώ, ενώ με 40 χρόνια ασφάλισης, το 2065, η επικουρική σύνταξη θα ανέρχεται σε 683,50 ευρώ

ΤΟ ΝΕΟ ΤΑΜΕΙΟ

Για κάθε ασφαλισμένο του ΤΕΚΑ δημιουργείται ατομικός λογαριασμός στο οποίο συσσωρεύονται οι εισφορές του. Τα κεφάλαια θα επενδύονται με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον των ασφαλισμένων, ενώ εκείνοι με αίτησή τους θα μπορούν να επιλέξουν διαφορετικό επενδυτικό πρόγραμμα από το προτεινόμενο - χαμηλού, μέτριου ή υψηλού ρίσκου. Με αντίστοιχη αίτηση θα μπορούν να αλλάζουν επενδυτικό πρόγραμμα κάθε τρία χρόνια

στην περίπτωση που οι σωρευτικές αποδόσεις των επενδύσεων του ατομικού λογαριασμού του ασφαλισμένου είναι αρνητικές -περίπτωση που η ηγεσία του υπουργείου Εργασίας θεωρεί εξαιρετικά απίθανη- καθώς το κράτος εγγυάται ότι η επικουρική του σύνταξη θα αντιστοιχεί στις εισφορές που κατέβαλε ο ασφαλισμένος σε πραγματικούς όρους. Ουσιαστικά, αυτό σημαίνει ότι οι ασφαλισμένοι του νέου συστήματος θα είναι προστατευμένοι από τυχόν ακραίες διακυμάνσεις των αγορών.

Ωστόσο, οι ειδικοί παρατηρούν ότι λόγω του προσδόκιμου ζωής που αυξάνεται το ύψος των νέων συντάξεων κινδυνεύει να βραίνει μειούμενο. Όπως αναφέρει η σχετική διάταξη: «*Το ύψος της μηνιαίας επικουρικής σύνταξης υπολογίζεται με βάση το υπόλοιπο του ατομικού λογαριασμού κάθε ασφαλισμένου κατά την κατάργησή του λαμβάνοντας υπόψη ιδίως τον πίνακα θνησιμότητας που στηρίζεται σε εγκεκριμένους αναλογιστικούς πίνακες και το προεξοφλητικό επιτόκιο*».

Αλλαγή επενδυτικού προφίλ κάθε τρία χρόνια

Για κάθε ασφαλισμένο του ΤΕΚΑ δημιουργείται ατομικός λογαριασμός στον οποίο συσσωρεύονται οι εισφορές του. Τα κεφάλαια θα επενδύονται με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον των ασφαλισμένων στη βάση της αρχής της συνετής διαχείρισης, ενώ ο ασφαλισμένος με αίτησή του θα μπορεί να επιλέξει διαφορετικό επενδυτικό πρόγραμμα από το προτεινόμενο - χαμηλού, μέτριου ή υψηλού ρίσκου. Με αντίστοιχη αίτηση θα μπορεί να αλλάζει επενδυτικό πρόγραμμα κάθε τρία χρόνια.

«*Στα θετικά του νέου συστήματος σίγουρα είναι και η δυνατότητα επιλογής επενδυτικού προφίλ - και μάλιστα μέσω της διενέργειας σχετικού ατομικού ερωτηματολογίου για το επενδυτικό προφίλ του ασφαλισμένου*», σημειώνει ο κ. **Κωνσταντίνος Νικολάου**, γενικός διευθυντής της εταιρείας αναλογιστικών μελετών Prudential Actuarial Solutions. Επίσης θεωρεί σημαντική εγγύηση και τη διάταξη που προβλέπει ελάχιστο ποσό κατώτατης επικουρικής σύνταξης ίσο με ασφάλιση 15 ετών σε περίπτωση αναπηρίας ή θανάτου του ασφαλισμένου προτού χτιστεί ο ατομικός κουμπάρς, δηλαδή το κράτος θα συμπληρώνει μέχρι του ποσού των ελάχιστων ορίων.

Εντούτοις, δεν είναι λίγοι οι ειδικοί που εξακολουθούν να γείρουν ενστάσεις:

«*Κανένα ευρωπαϊκό κράτος δεν επέλεξε τη μετάβαση από το ένα σύστημα στο άλλο. Εκκίνησαν από μηδενική βάση ακριβώς γιατί φοβήθηκαν το κόστος μετάβασης*», επισημαίνει ο ομότιμος καθηγητής του Παντείου **Σάββας Ρομπόλης**. «*Στην περίπτωση της Ελλάδας το κόστος μετάβασης εκτιμούμε ότι θα αυξήσει το δημόσιο χρέος και θα επιδεινώσει τη δανειοληπτική ικανότητα της χώρας, με κίνδυνο να οδηγήσει την ελληνική οικονομία και κοινωνία στην επανάληψη των συνεπειών των μνημονιακών πολιτικών*».

Ο δρ του Παντείου Πανεπιστημίου, **Βασίλειος Μπέτσης**, σημειώνει δύο παρατηρήσεις:

1 Η αύξηση του προσδόκιμου ζωής θα οδηγήσει σε μείωση των μελλοντικών επικουρικών συντάξεων. Όπως αναφέρει η σχετική διάταξη, «*το ύψος της μηνιαίας επικουρικής σύνταξης υπολογίζεται με βάση το υπόλοιπο του ατομικού λογαριασμού κάθε ασφαλισμένου κατά την κατάργησή του λαμβάνοντας υπόψη ιδίως τον πίνακα θνησιμότητας που στηρίζεται σε εγκεκριμένους αναλογιστικούς πίνακες και το προεξοφλητικό επιτόκιο*». Δηλαδή αν ο ασφαλισμένος ζήσει 10 χρόνια επιπλέον, το ποσό της σύνταξης θα χρειαστεί να μειωθεί για να μη μηδενιστεί το κεφάλαιο.

2 Το σχέδιο νόμου προβλέπει ότι τα πρώτα 5 χρόνια το κόστος λειτουργίας του Ταμείου θα επιβαρύνει τον Προϋπολογισμό. Πρόκειται για μία επιπλέον δαπάνη εκτός από το κόστος μετάβασης που θα επωμιστούν οι φορολογούμενοι.

2. ΛΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ

Μέσο: ΤΟ ΠΑΡΟΝ

Ημ. Έκδοσης: . . . 04/07/2021 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 04/07/2021

Σελίδα: 4



...του **Νέστορα Ε. Κουράκη**, καθηγητή στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Λευκωσίας:

Λύσεις για το Δημογραφικό

«Παροχή κινήτρων σε νέους Έλληνες, επιστήμονες και επαγγελματίες, που διαμένουν στο εξωτερικό και θα επιθυμούσαν να επιστρέψουν στην Ελλάδα. Ο αριθμός όσων έφυγαν από τη χώρα κατά τα έτη 2008-2017 υπολογίζεται από την Τράπεζα της Ελλάδος σε 467.000 (!) και ηροφανώς πρόκειται για ανθρώπους που όχι μόνο θα βοηθήσουν στην αντιμετώπιση του Δημογραφικού, αλλά και θα εμπλουτίσουν τη χώρα μας με υψηλή εξειδίκευση. Ως προς το πώς αυτό το brain drain θα μπορούσε να γίνει brain retain ή και brain gain, υπάρχουν διάφορες βέλτιστες πρακτικές ξένων χωρών που αξίζει να μελετηθούν, όπως π.χ. του Ισραήλ, το οποίο έχει επιτύχει δείκτη γονιμότητας περί το 3,0, με προσέλκυση Ισραηλιτών από τη Διασπορά μέσω φοροαπαλλαγών».

3. ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ

Μέσο: ΤΟ ΠΑΡΟΝ

Ημ. Έκδοσης: . . . 04/07/2021 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 04/07/2021

Σελίδα: 12



Εμείς και το Δημογραφικό

Σε μια εξαιρετικά έξυπνη και πετυχημένη καμπάνια προ δεκαετιών (πολύ πριν εφευρεθούν οι διαβαθμίσεις των επικοινωνολόγων και των ατάλαντων, που απλά δεν έχουν το χάρισμα) που σκοπό είχε να πείσει τον κόσμο να συμμετέχει στη διενεργούμενη απογραφή, έμπαινε ως σήμα κατατεθέν το ερώτημα: «Οραίοι είμαστε, αλλά πόσοι είμαστε;». (Να ιδέες για την καμπάνια του εμβολιασμού.)

Με τα ζοφερά δημογραφικά δεδομένα για τη χώρα μας, το ερώτημα, που είναι επίκαιρο όσο ποτέ, τείνει άμεσα να γίνει: «Πόσοι και για πόσο καιρό θα είμαστε;». Δεν αποτελεί μια άσκηση επί χάρτου, μια υπόθεση εργασίας για στατιστικούς σκοπούς και αξιολογήσεις. Είναι η αδήρητη γλώσσα των αριθμών και των τάσεων, που διαμορφώνει εκ των πραγμάτων πλαίσιο εξελίξεων. Και υποθηκεύει την προοπτική των επόμενων γενεών και τους όρους αυτής ακόμα της επιβιώσής τους.

Εν αρχή είναι ο κίνδυνος αδυναμίας άσκησης και διασφάλισης της εθνικής κυριαρχίας. Όταν δεν έχεις το πληθυσμιακό υπόβαθρο, αδυνατείς και άμυνα να προτάξεις αλλά και προτεραιότητες να αναδείξεις και να προασπίσεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα από το πρόσφατο ιστορικό παρελθόν μας αποτελεί η κατάσταση που έπρεπε να διαχειριστεί η Ελληνική Πολιτεία όταν στις αρχές του 20ού αιώνα διπλασιάστηκε η ελληνική επικράτεια. Ήταν η έλευση των προσφύγων και η εγκατάστασή τους στη Βόρεια Ελλάδα, που και την ομοιογένεια της χώρας κατοχύρωσε και κατέστησε τις νέες χώρες οχυρά εθνικού φρονήματος και δεξαμενές παραγωγικότητας και έμφυχου δυναμικού για την πρόοδο και την ασφάλεια της πατρίδας.



Του
**ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ
ΑΔΑΜΙΔΗ**

Δικηγόρου, LL.M (Harvard '95), ΔΝ, αν. Καθηγητή Κοινωνικού Δικαίου, Προμηθειών και Διεθνών Σχέσεων στη Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων



Η ενσπικτώδης εξάλλου προσπάθεια επιβίωσης του ελληνικού στοιχείου σε όλη τη διάρκεια της τουρκοκρατίας, των διώξεων, των εξανδραποδισμών, του βίαιου προσπλητισμού και των βιασμών ήταν αυτή που ώθησε στη δημιουργία μεγάλων οικογενειών. Όσο υψηλά και ευγενή και αν ήταν –που ήταν– τα ιδεώδη της ελληνικής διαφώτισης και οι αναφορές στις καταβολές και την αδιάσπαστη πορεία του Ελληνισμού, από τους Δασκάλους του Γένους, τίποτα δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί χωρίς μαθητές. Χωρίς, δηλαδή, τους ανθρώπινους αγωγούς συνέχισης και διατήρησης της ιστορικής πορείας της Ελλάδας και του ελληνικού έθνους. Στην κατεύθυνση αυτή σίγουρα συντέλεσε η ατόφια αυθεντική και συγκινητική επιλογή των αδούλωντων Ελλήνων να δίνουν αρχαιοελληνικά ονόματα στα παιδιά τους.

Η σημερινή κατάσταση ουδέν θετικό προοικονίζεται. Τόσο σε απόλυτους αριθμούς όσο και σε συγκριτικά μεγέθη. Δεν μπορούμε παράλληλα να αγνοούμε ότι μια μορφή υβριδικού πολέμου που διεξάγεται από την Τουρκία είναι και η απόκτηση ισχυρών και ευάριθμων μειονοτήτων στο εξωτερικό. Η Γερμανία και το Βέλγιο αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα. Όσο για τα εν οίκω και τη συστηματική εργαλειοποίηση της μουσουλμανικής μειονότητας, είναι ένα πρόβλημα δεκαετιών. Που οι αρνητικές του συνέπειες θα επιταθούν με τρόπο γεωμετρικό, όταν συνδυαστούν με την γκετοποίηση αλλόθρησκων και αλλόφυλων πληθυσμών στη χώρα μας και τη συντελούμενη δημογραφική τους έκρηξη. Το παράδειγμα του Κοσόβου, όπου οι Σέρβοι βρέθηκαν να είναι μικρή μειοψηφία μέσα στο λίκνο τους, πρέπει να λειτουργεί ως διαρκής υπόμνηση.

Με τούτα και με τα άλλα, το Δημογραφικό δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται ως πάρεργο ή περιθωριακή αναφορά από το κάθε κυβερνητικό σχήμα, με αντίστοιχες συνεπαγωγές σε επίπεδο προσωπικού και πόρων. Και δεν πρέπει να καταγράφεται, από πλευράς προτεραιοτήτων, ως μια άλλη θεματική, ισοδύναμη σημασίας με την ισότητα των φύλων, μια θεματική μεζονος σπουδαιότητας, που αφορά όμως τον πολιτισμό και τα θεμελιώδη δικαιώματα των μελών μιας κοινωνίας και όχι την ίδια την επιβίωσή της. Πέρα από τα οικονομικά κίνητρα, που είναι πάντα σημαντικά και χρήσιμα, απαιτείται πλέγμα ρυθμίσεων για την υποστήριξη της εκπαίδευσης και ανατροφής των νεοσσών της χώρας μας. Από το στάδιο ακόμα των βρεφονηπιακών σταθμών μέχρι αυτό της μόρφωσης και επιμόρφωσής τους και την εισαγωγή τους στην αγορά εργασίας. Αυτά σε επίπεδο πολύ βασικών. Γιατί, ως γνωστόν, για να μπορέσουμε να βελτιώσουμε πρέπει πρώτα να εξασφαλίσουμε ότι θα υπάρχουμε.